

二十空口诀（二则）

其一：（二十空名相口诀）

內空外空内外空，空空大空胜义空。

有为无为毕竟空¹，无际无散本性空。

一切²自相不可得，无性³有无⁴自他⁵空。

参考：狮子贤菩萨《明义释》

དེ་ལ་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཚགས་ནི། ནང་དང་། བྱིད་དང་། དེ་གཉིས་ཀ་དང་། ལྷོང་པ་དང་། ཆེན་པོ་དང་། རྟོན་དམ་པ་དང་། འདུས་
བྱས་དང་། འདུས་མ་བྱས་དང་། མཐའ་ལས་འདས་པ་དང་། ཐོག་མ་དང་། ཐ་མ་མེད་པ་དང་། དོར་བ་མེད་པ་དང་། རང་
བཞིན་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་དང་། མཚན་ཉིད་དང་། རང་གི་མི་དམིགས་པ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་།
དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་དང་། གཞན་གྱི་ངོ་བོ་ལྷོང་པ་ཉིད་ཀྱི་བྱེ་བྱག་གིས་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་ལོ།
འདིར་སྤྲུལ་པ། ནང་དང་བྱི་རོལ་རྣམས་དང་ནི། གཉིས་དང་ལྷོང་པའི་དངོས་པོ་དང་།
བྱོགས་དང་ཐུང་བ་འདས་ལས་དང་། རྟོན་ལས་སྐྱེས་དང་ཅིག་ཤོས་དང་།
མཐའ་འདས་ཐོག་མ་དོར་བ་མེད། རང་བཞིན་དང་ནི་ཆོས་ཀྱི་དང་།
ཆོས་སྐྱེ་ལ་སོགས་འདས་སོགས་དང་། ལྷན་དང་ཅིག་ཤོས་ངོ་བོ་དང་།
མཁའ་དང་ལྷོང་པ་ཞེས་བྱ་དང་། ཆོས་ཀྱི་གཞན་གྱི་ངོ་བོ་ཉིད།
རང་རང་ངོ་བོས་ལྷོང་པའི་བྱིས། ལྷོང་པ་ཉིད་ནི་ཉི་ཤུ་འདོད།

彼中，智慧資糧者，謂內空，外空，內外空，空空，大空，勝義空，
有為空，無為空，畢竟空，無際空，無散空，本性空，一切法空，自

¹ 毕竟空，藏文是“离边空”。

² 一切，指“一切法空”。

³ 无性，指“无性自性空”。

⁴ 有无，指“有性空”和“无性空”。

⁵ 自他，指“自性空”和“他性空”。

相空，不可得空，無性自性空，有性空，無性空，自性空，他性空，為二十空性；此如是云：諸內與外者，二者與空事，方與涅槃道，緣生與反面，離邊無始散，本性與諸法，法生等過等，具與反面性，虛空本始空，法之他自性，彼彼性空故，許二十空性。此如是云：

諸內與外者，二者與空事，方與涅槃道，緣生與反面，
離邊無始散，本性與諸法，法生等過等，具與反面性，
虛空本始空，法之他自性，彼彼性空故，許二十空性。

其二：（二十空配合地道口訣）

內外二俱三資糧，空空主修乃加行⁶，
大勝有無離際散，初等各一七不淨⁷，
本性一切相不得，無自有性六三淨⁸，
無性自他皆空已，此諸三空佛地性⁹。

參考：至尊法幢《地道建立》

因此，「瞭解〔無諦實之〕空性的大乘智」，就是此階段直接說明的「智資糧」的定義。〔智資糧〕若予以區分：屬於資糧道之體性者有 3 種；屬於加行道之體性者有 1 種；屬於七不淨地之體性者各有 1 種；屬於三淨地之體性者各有 2 種；屬於佛地之體性者 3 種；所以共有 20 種。

⁶ 首句和二句意為：首句意為：內空、外空、內外空三者，乃資糧道之體性；空空乃加行道體性。

⁷ 三、四句意為：大空、勝義空、有為空、無為空、離邊空（畢竟空）、無際空、無散空七者，乃初地至七地（每地各一）所謂七不淨地的體性。

⁸ 五、六句意為：本性空、一切法空、自相空、不可得空、無性自性空、有性空這六者，乃八地至十地這三淨地之體性。

⁹ 第七、八句意為：無性空、自性空、他性空這三者，乃佛地之體性。

